

ضرب المثل های آذری (4)

جمع آوری مطلب: روابط عمومی و امور بین الملل منطقه ویژه اقتصادی سهلان

ص

صبر ایله حالوا پیشر ای قورا سندن .

گر صبر کنی زغوره حلوا سازم .

صوبحانه نی یولداشن ایله یئه ، ناهاری اوزون تک یئه، وشامی دشمنین ایله یئه .

صبحانه را با دوست بخور، ناهار را تنها بخور ، و شام را با دشمنت بخور .

ض

ضررین قباغئن هر وخت توتسان منفعت دیر .

جلوی ضرر را هر وقت بگیری منفعت است .

ط

طعنه لی سوزدن ایتی قتلنج یاخشدئر .

شمشیر تیز از حرف با طعنه بهتر است .

ظ

ظولمون آخیری اولماز .

ظلم عاقبت ندارد .

ظولم ایله آباد اولان عدل ایله ویران اولار .

آنچه که با ظلم آباد شود با عدل ویران میشود

ع

عاغلن عاغلندان اوتکم اولار .

عقل از عقل نافذ می شود(همفکری و مشورت).

عجله ایشینه شیطان قارئشار .

عجله کار شیطان است

عذاب ملاکه سی دیر .

فرشته ی عذاب است .

عوض عوض اولدو قاری .

این به اون در .

عوضین بدل آددا اوغلو وار .

عوض عوض داره گله نداره .

عیبین اولسا قیل کیمی،گوستریلر فیل کیمی .

»

غ

غملی آداما، اوزگه سینین گولمه سی آجیغ گلر .

به آدم غمگین، خنده ی بیگانه نفرت می آورد .

غوربت جنت اولسادا، یئنه وطن یاخشی دیر .

یوسف که به مصر پادشاهی میکرد می گفت بی شاهی کنعان خوشتر

ق

قادتئنن یالاغی سمنی قویار ، کیشنین یالاغی باققال دوکانی آچار .

زن شکمو سمنو می پزد ، مرد شکمو دکان بقالی می زند .

قادتئن وار اتو یاپار قادتئن وار اتو بیخار .

زنی هست که خانه را آباد میکند، زنی هم هست که خانه خراب میکند

قارا قاراغئتندا بالاسی اوزونه خوشدور .

بچه کلاغ سیاه هم برای مادرش خوشگل است .

قارداشلار ساواشدئلار ایله لر ایناندئلار .

برادرها باهم دعوا کردند، ابلهان هم باور کردند .

قارغادان قناری اولماز .

کلاغ فقط یک کلاغ است و نمی توان آنرا به جای قناری جا زد(نمی توان ذات و جوهره افراد را تغییر داد) .

قارقشئن ایکی باشی اولار .

نقرین دو سر دارد .

قازان قازانا دئییر، گوتون قارا دئر(قازان قازانا دئییر دیبین قارا دئر، قازان قازانا دئییر اوزون قارا ، گودوش گودو شا دئییر اوزون قارا اولسون) .

دیگ به دیگ میگه رویت سیاه است (کسی که عیب دارد عیب دیگری را می گیرد، در مورد افراد خلافکار گفته می شود که به خلاف وبزه دیگران اعتراض دارند)

قاقا اولمایان بئرده قاقا د ئیر لر .

« »

قانی قانیله یومازلار .

خون را با خون نمی شویند

قلم، قئلنجدان ایتی دیر .

قلم، از شمشیر تیزتر است .

قورخان باش سالیم قالار .

سری که بترسد سالم میماند .

قورخان گوزه چوپ دوشه ر(قورویان گوزه چوپ دوشه ر)

موش توی کاسه آدم وسواسی میافتد .

قورخموش آداما قویون باشی جوت گورونر(گوز گوردوغوندان قورخار، ایلان چالمنش آلا چاتی دان قورخار)

مار گزیده از ریسمان سیاه و سفید میترسد

قورد آرتسا، پاخئل دا آرتار(پاخئل آرتماز) .

اگر گرگ پیشرفت کند، بخیل هم پیشرفت میکند(بخیل پیشرفت نمیکنند)

قورد بالاسی ، قورد اولار(قورد انی بی (بالاسی) یئنه قورد اولور)

عاقبت گرگ زاده گرگ شود گرچه با آدمی بزرگ شود .

قوردان قورتولدوغ، قولیبیابانیه توش گلدیک .

از شر گرگ خلاص شدیم، گرفتار غول بیابونی شدیم (از چاله به چاه افتادیم)

قورد دومانلئعی سئوه ر .

گرگ از پراکندگی، بلیشویی و مه آلودی خوشش می آید تا از فرصت بوجود آمده بتواند به اهداف پلیدش دست یابد

قوردون سلامی طمع سیز اولماز .

سلام گرگ بی طمع نیست .

قورو قورو قوربانئن اولوم .

تعارف کم کن و بر مبلغ افزای .

قوناغ ائو بیه سی نین دوه سی دیر .

مهمان شتر صاحبخانه است

قوناغ قوناغی سئومه ز ، ائو بیه سی هئج بیرین .

مهمون، مهمونو نمیتونه ببینه صاحبخونه هردو را .

قونشو آشی دادلی اولار(قونشو قادنئی آدامئن گوزونه قنز گلیر، تویوغو دا غاز گلیر) .

مرغ همسایه غازه(زن همسایه به چشم آدم ، دختر می آید و مرغش هم غاز)

قونشو پایی یاخشی دی بیرگون سنده بیرگون منده .

« »

قونشویا اومود اولان شامسبیز قالار .

« »

قویو قازان اوزون دربنده گوره ر .

چاه کن همیشه خودش را در ته چاه می بیند، چاه کن همیشه ته چاه است(چاه مکن بهر کسی اول خودت دوم کسی)

قویون اولمایان بئرده کچی به حاج عبدالکریم آقا دئیرله .

جایی که گوسفند نباشه به بز حاج عبدالکریم آقا میگن(تو شهر کورا یه چشم پادشاهه)

قنز ائوینده تویودور اوغلان ائوینده خبر یوخدور .

در خانه عروس جشن عروسی برقرار است در خانه داماد خبری نیست

قنز بادام دئر ، بالاسی بادام ایچی(منیم بالام بادام دئر ، بالاسی بادامئن ایچی)

دختر مانند بادام است فرزندش مغز بادام(فرزند من بادام است ، بچه اش مغز بادام)

قنزئم سنه دئییرم گلینیم سن اشید .

دخترم به تو میگم، عروسم تو بشنو(به در میگم دیوار بشنوه)

قنش چنخار اوزو قارالتق کوموره قالار .

بالاخره زمستان هم می گذرد و روسیاهی به زغال می ماند

قیصاص قیامته قالماز .

مجازات گناه به قیامت نمی ماند .

ک

کار ائشیدمز، یاراشدئرار- کور گوژمه ز ، فوراشدئرار .

کر نمی شود و جفت وجور می کند ، کور نمی بیند و سرهم می کند .

کاسیب(کسبه چی)مرد اولار .

کاسب جوانمرد میشود

کاسئبی دوه اوستونده بووه سانجار(کاسئبی، دوه اوستونده ایلان وورار)

آدم بی چیز (آس و پاس) رو (در حالیکه) روی شتر (سوار است)، رتیل می گزد(آدم فقیر)(بدبخت) اگر روی شتر هم باشد مار آن را نیش میزند)

کچی جان هاییندا، قصاب پیی آختارئر .

بز از جانش می ترسد، قصاب دنبال دنبه می گردد

کچی نین اجلی گلنده باشین چوبانین چوماغینا سورتر .

وقتی عمر بز به سر آمد، خودش را به چماق چوپان می مالد

کچی نین قطوری بولاقین گوزوندن سو ایچر .

بز گر از سر چشمه آب می خورد .

کدخدانی گور، کندی چاپ .

اگر در جایی خواستی به هدف و مقصود خود دست یابی دل صاحب ورئیس آنجا را بدست آور و سپس هر کاری خواستی بکن .

کفنین جیبی یوخدور .

کفن جیب ندارد .

کله سویودور .

کشکه .

کورا گنجه گوندوز بیردیر(کورا نه گنجه نه گوندوز) .

کور را شب و روز یکسان است(برای کور شب و روز فرقی نداره)

کوراآلاهدان نه ایستر ، ایکی گوز بیری ابری بیری دوز .

کوراز خدا چی میخواد دوتا چشم یکی کج یک سالم

کور توتدوغون بوراخماز .

کور چیزی رو که بگیره ول نمی کنه(آدم کور در کارها لجوج و سختگیر است)

کور قوشون روزوسون الله وئرره ر .

روزی پرنده ی کور را خدا میدهد .

کور کورا دئیر زیت گوزونه .

کور به کور میگوید بگوزم به چشت(دیگ به دیگ می گوید روت سیاه)

کوزه تزه لئغدا(تزه اولاندا)سویو سؤیوق ساخلار(تزه کوزه سرین سو) .

کوزه فقط وقتی نو است ، آب را خنک نگاه می‌دارد(کنایه از اینکه : هر چیز ، تازه‌اش خوب است)

کوزه چی سینئق قابدان سوايچر .

کوزه گر از کوزه شکسته آب می خورد .

کوزه ، سو یولوندا سننار .

کوزه ، سرانجام در راه آوردن آب ، خواهد شکست .

کیتاب ، بیلیک منبعی دیر .

کتاب منبع دانش است .

کنچمه نامرد کؤرپوسوندن قوی آپارسئن سل سنی***یاتما تولکو دالداسنندا قوی یسین اصلان سنی .

از پلی که نامرد درست کرده عبور نکن بزار سیل تو رو با خودش بیره و به روباه تکیه نکن ، همین بهتر که شیر تورو بخوره .

کیچیکدن خطا، بویوکدن عطا .

کوچکتر خطا می کند و بزرگتر بواسطه بزرگی می بخشد

کیشی توپوردیویون یالاماز(کیشی ده سؤز بیر اولار،کیشی سوزنون اوستونده دورار)

مرد تفش را لیس نمیزند،قول مردان جان دارد(حرف مرد یکی است،مرد سر حرفی که زده میایستد)

کیشی قنزی اولمایاسان ،کیشی قادننی اولاسان .

دختر جوانمرد بودن مهم نیست،مهم این است که زن جوانمرد باشی .»

کیم اوز قاتنغئنا(آیرانئنا)تورش دئیر؟(هنج کیم اوز خمیرنه تورش دئمز)

هیچکس به ماست(دوغ)خودش ترش نمی‌گه

گنجی سنه قربان دریسی بیر قران* این بز فدای توست اما پوستش یک ریال
گل یابیشما گوجون چاتمایان داشا* گوتوره بیلیمسن زورا دؤشرسن.عاشیق علسگر

« »

گلین اوینایا بیلیمیر، دئییر اوتاق ایری دیر .

عروس نمی تواند برقصد ، می گوید زمین کج است(وقتی زمین سفت است ، گاو از چشم گاو می بیند)
گلین گلیب اوجاغ اوستونه .

« »

گمینین ایشینی گمیچی بیله (چوره یی وئر چورکچییه بیر چورک ده اوسته وئر

کار را به کاردان بسپار(کار را به کاردان سپردن و چند برابر اجرت دادن بهتر است تا به دست افراد ناشی بدهند).
گورول آما یاغما .

رعد و برق بزنی ولی نبار

گولده ن تیکان اولار تیکاندان گول .

از گل خار میشود و از خار گل(گاهی اوقات فرزند خانواده ی خوب ، آدم بدی میشود و فرزند خانواده ی بد آدم خوبی میشود) .
گول، گوللر آچنلسن .

بخند، تا گلها باز شوند(بخند تا دنیا به روت بخنده)

گولمه قونشونا ، گلر باشتنا .

به همسایه نخند ، سر خودت هم میاد .

گونشی پالچیقلا سووار ماق اولار می؟

اندود توان چشمه ی خورشید به گل؟

گنجه اودونا گندن چوخ اولار .

قصه شب دراز است(شب دراز است و قلندر بیدار)

گنجه شهره گندن چوخ اولار ، قیشدا بوستان اکن .

شب کسی که میگوید به شهر می روم زیاد است ، زمستان کسی که میگوید جالبیز خواهم کاشت
گندر بوستان قتراسی ، قالار اوزون قارا سی .

خرزبه نارس و هندوانه بوستان تمام میشود و فقط روسیاهی میماند .

گندیب حاماما ، اولوب شاماما(گنده چه یم حاماما، چنخام اولام شاماما)

یعنی نتیجه استحمام و آرایش این است که انسان تمیز و معطر گردد

گی یه ن ایله یی یه نین کین الله وئر(یئنجین ایله گئیجینین کین الله یتیره ر)

« »

ل

لاری خوروز بانلاماز، بانلاسا واخت آنلاماز .

اشاره به آدم وقت نشناس می باشد-حسنی به مکتب نمی رفت وقتی می رفت جمعه می رفت .

لالئن دیلین ننه سی بیله ر .

زبان لال را مادرش میفهمد(آشنا داند صدای آشنا)

لای لای بیلیرسن نیه یاتمیرسان؟

لالایی بلدی چرا نمی خوابی؟

لیه نی دئمه دیویونو ده، دونه نی دئمه دیویونو ده .

لیه را نگو برنجو بگو، دیروزو نگو امروزو بگو(داشتم حساب نیست دارم حساب است)

م

ماشاورا کن، ایینی آتاشا اوزاتما .

با وجود انبر، دست به آتش مزین .

مالی قاز(زیندگانلغی مالی قاز کنچیر) .

بخور و نمیر(زندگی بخور و نمیری دارد)

ماتی میخاناسی دئر(فاطی میخاناسی دیر، حسن سوخدو دیرماتی دئر)

میخانه ماتی(فاطی) است(شهر هرت است)

مال گندر بیرپانا ایمان گندر مین یانا .

در مورد افرادی که تحقیق نکرده به دیگران تهمت و افترا می بندند بکار می رود

محبت قئیچی سی هر شیئی کسه ر .

قیچی محبت همه چیز را میبرد .

مرند اولوسو کیمین اوزانئر(مرند اولوسو دور)

مانند مرده های مرند دراز میشود .
مغزورلوق ائيله يب اوستادام دئمه***وقت اولار بييرئرده دارا دؤشرسن.عاشيق علسگر
احساس غرور نكن و خود را بزرگ ميبين زمانى مى رسد كه كم مى آورى .
ملا اولدو مكتب داغيلدى .
ملا مرد مكتب هم تعطيل شد .
من دئييرم فدم دمه، سن دئييرسن دامدان داما .
من مى گويم آسمان تو مى گويى ريسمان .
موسى مئسئب دئر .
موسى كز كرده(كنايه از كسى كه كار اشتباهى كرده و ساكت و خجل گوشه يى نشسته)
مئخى ميسمارا دونده رن الله دئر .
هر چيزى در يد پروردگار است .
مئردار اسكى اود دوتماز(مال پوخون ائلدئرئم وورماز)
بادمجان بم آفت ندارد
ميرزا قلمدان دى .
ميرزا قلمدان است .
ميوه نين ياخشى سئن مشه ده چاققال يه ير .
ميوه خوب را درجنگل، شغال ميخورد(سيب سرخ براى دست چلاق خوبه)

ن

ناشى زورنانى يوغون باشندان چالار .
آدم ناشى، سرنا را ازسر گشادش ميزند .
ناهاردان معلومدور شاما نه وار .
سالى كه نكوست از بهارش پيدااست .
نفسى ايستى يئرده ن چئخئر .
نفسش از جاى گرم در مباد
نو خود قالى آچماق .
فال نخود باز كردن(چيزى را لفت دادن، در انجام كارى دودل بودن)
نه فايدا بيز قالمئشئق بوياندا كورپو قالمئ اوپاندا .
چه فايدة ما مانديم اين طرف و پل آن طرف(خرما بر نخيل ودست ما کوتاه)
نيت هارا منزىل اورا .
نيت به هر كجا باشد ،منزل و مقصد همانجاست

و

وارليقدا دوست اولما يوخلوقدا كنار***ايگيتم ديبنده بو عادت اولماز .

»

وارى اولان تاخار يوخو اولان باخار .
كسى كه داره استفاده مى كنه كسى كه نداره نگاه مى كنه (دارندگى و برازندگى)
واريندى گيريش يوخوندو سوروش .

»

وئر ال ساخار .

دست بخشنده نگهدار صاحبش و كسانى كه مورد دعائى آن فرد هستند ميباشد

ه

هاردا آشدى ، اوردا باشدى .
هر جا آش هست، آنجا سر است
هامئسى بير بنزين قئراغئدلار .
سروته يه كرباسن
هامينى برق توتاندا بيزيده لامپا چيراغ توتار .
همه را برق ميگيره ما را چراغ نفتى .
هر اوخويان ملانصرالدين اولماز .
هر گردى گردو نيست
هر زادئن تزه سى، دوستون كوهنه سى .
هر چيز تازه اش خوب است دوست كهنه اش
هر كس ساغ اولسون اوزونه .

هر کس باید به خود متکی باشد و از دیگران انتظار کمک نداشته باشد
هر گوزلده بیر عایب اولار .

هر گلی عیب و علتی دارد(گل بی خار خداست)

هر نه اکبرسن، اونودا بیچیر سن .

هرچه بکاری همان را درو میکنی(هرچه بکاری تو، همان بدروی)

هرنه سالار سان آشتنا ، اودا چئنخار قاشقننا .

هرچه کنی بخود کنی گر همه نیک و بد یا کنی

همشه شعبان بیر دفعه ده رمضان .

همیشه شعبان یکبار هم رمضان

هئج ده ن یئی دیر .

از هیچی بهتره (کاجی به از هیچی)

هئج گول تیکان سنز اولماز .

هیج گلی بی خار نیست .

ی

یولداش اودی ساشمیا دریا اولوب داشمیا

دوست آن است که نیس نزند دریا شود لبریز نشود

یا حسن کنچل یا کنچل حسن .

چه علی خواجه چه خواجه علی .

یاخشیی دوست اوز دوستونون گوزگوسودور .

دوست خوب آیینه ی دوست خود میباشد

یاخشیی دوست یامان گونده بلنر .

دوست خوب در زمان سختی معلوم میشود(دوست آنست که گیرد دست دوست***در پریشانحالی و درماندگی

یاخشیی قادین عومور اوزادار، بیس قادین عومور آزالدار .

زن خوب عمر را دراز میکند، زن بد عمر را کم میکند

یاخشیی ققزدان یاخشی دا گلین اولار .

دختر خوب عروس خوبی هم میشود

یاخنداکای علف ، اوزاغدای آرپادان یاخشدئر(اوزاق یئرین آریاسئندان ، یاخنن یئرین سامانی یاخشی دئر)

سیلی نقد به از حلوی نسیه

یاشدا یانئر قورونون اودونا(قورونون اودونا ، یاش دا یانار)

تر هم به آتش خشک می سوزد.(تر و خشک با هم می سوزد)

یاغئشدان قورتولوب دولویا دوشدوک .

از چاه درآمده توی چاله افتادیم

یالانچئنئن حافیظه سی اولماز .

دروغگو حافظه ندارد .

یامان گونون عمرو آز اولار(قارا گونون عمرو آز اولار،قارا گجه نین آغ گونودوزاولار)

عمر روز سخت کم است، یعنی روزگار پستی و بلندی داشته و تلخی و شادی آن به هم پیوسته اند(پایان شب سیاه سپید است) .

یانسنن چیراغی، گل سینن ایشئغی .

چراغش روشن باشد، نورش بیاید .

یای وار ، قنش وار، چوخ ایش وار .

تابستان هست ، زمستان هست ، کار زیاد است(این مثل در مورد شخص عجول بکار می رود بدین مضمون که فردا تابستان و زمستان خواهد آمد و کار زیادی در پیش است و تا رسیدن به نتیجه

وقت زیادی لازم است)

بورغانا بورون ائلینن سورون .

»

بورغانی گویده آیاغی اوزون .

»

یوقورت توکولسه یئری قالار ، آیران توکولسه نه یی قالار؟

اگر ماست بریزد جایش میماند، اگر دوغ بریزد چه چیزی از آن میماند؟

یومورتاسی ترسه دوشوب .

کلافه است

یهر گاه آتئن نئلینده گزه ر، گاه بییه سی نین(همشه سو بئله گتمز)

گهی زین به پشت و گهی پشت به زین(همیشه در روی یک پاشنه نمی چرخد)

یئتیمه وای وای دیه ن چوخ اولار - چوره ک ونره ن اولماز .

به حال یئتیتم وای وای گویان زباند ولی کسی یک لقمه نان نمی دهد(وقتی از یک کاری یا شخصی طرفداری الکی و ظاهری می کنند ولی در موقع نیاز هیچکدام پا پیش نمی گذارند این مثل کاربرد دارد)

یئدیلمر ایچدیلمر مطلبه یئتیشدیلر .

قصه ما به سر رسید کلاغه به خونه اش نرسید .

یئر برک اولاندا، اوکوز اوکوزدن گوره ر .

وقتی زمین سفت است، گاو فکر میکند تقصیر گاو دیگر است(وقتی زمین سفت است ، گاو از چشم گاو می بیند- عروس نمی توانست برقص ، می گفت زمین کج است) یئرین قولاغی وار .

دیوار موش دارد ، موش هم گوش دارد .

یئرینه ایشه مک بس ده بیلم، شیرین چای دا ایسته بیلم .

«»

ییرمی دورد مین پیغمبره یالوارینجا بیر دانا آلاها یالوار .

به جای اینکه به بیست و چهار هزار پیامبر التماس کنی دست به دامن یه خدا شو .

یئکه باشئن یکه بلاسی اولار(قویونو اولان، قوردان قورخمان)

هر چه سر بزرگتر ، درد سر بیشتر(هر که بامش بیش برفش بیشتر)

یئکه گوزون ایشیغی اولماز .

«»